

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ΄ ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

A1. (μονάδες 15)

α)

Ο συγγραφέας είναι απαισιόδοξος ως προς την πιθανότητα να επικρατήσει στον κόσμο η ειρήνη, γιατί θεωρεί ότι ο άνθρωπος για λόγους συμφέροντος γίνεται σκληρός και αδίστακτος. Για να αναδείξει την τοποθέτησή του, αξιοποιεί την επίκληση στην αυθεντία, παρουσιάζοντας τα μέτρα που προτείνει ο Βέλγος καθηγητής της κοινωνιολογίας του πολέμου στο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών, ο στρατηγός Werner, στο βιβλίο του με τον τίτλο «Ο μεγάλος φόβος: ο τρίτος παγκόσμιος πόλεμος» (Βρυξέλλες, 1976), δηλαδή μια παγκόσμια σταυροφορία με σκοπό να ερευνηθούν συστηματικά και με τη συνεργασία όλων των σχετικών επιστημών να ανακαλυφθούν όλες οι δομές που προκαλούν και συντηρούν τους πολέμους. Ωστόσο, ο Ευάγγελος Παπανούτσος αμφισβητεί την πιθανότητα να συμβεί κάτι τέτοιο, καθώς ο άνθρωπος έχει αποδείξει ιστορικά την πολεμοχαρή τάση του και την αναληψία του.

β)

Επιπτώσεις που έχουν στους λαούς οι πολεμικοί εξοπλισμοί:

- όταν ξοδεύονται πολλά χρήματα από τον προϋπολογισμό μικρών και φτωχών κρατών για πολεμικούς εξοπλισμούς, οι λαοί αδυνατούν να καλύψουν σημαντικές ανάγκες τους, όπως αυτές της παιδείας, της υγείας, της πρόνοιας
- για να συγκεντρωθούν οι δημόσιοι πόροι που διατίθενται σε πολεμικούς εξοπλισμούς αποστραγγίζεται φορολογικά ο εργαζόμενος λαός
- οι απλοί πολίτες αδυνατούν να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους

A2. (μονάδες 10)

α) εντοπισμός και σημασία παρενθετικών φράσεων:

- (που πολλές φορές για να συγκεντρωθούν αποστραγγίζεται φορολογικά ο εργαζόμενος λαός)→ τα έξοδα για τους πολεμικούς εξοπλισμούς προέρχονται από βαρύτερους φόρους που πληρώνουν οι εργαζόμενοι πολίτες
- -ανάγκες παιδείας, υγείας, πρόνοιας;→ προσδιορίζονται οι σημαντικές ανάγκες του λαού, οι οποίες παραγκωνίζονται, γιατί προκρίνονται οι δαπάνες για πολεμικούς εξοπλισμούς

επικοινωνιακό αποτέλεσμα:

παίζουν τον ρόλο της συμπληρωματικής προσθήκης, που επεξηγεί ευκρινέστερα το νόημα των προηγούμενων προτάσεων.

β) Η τραγωδία της σημερινής ανθρωπότητας είναι ότι δίνει/ διαθέτει τους δημόσιους πόρους της στη ληστρική κερδοσκοπία των «βιομηχανιών του πολέμου».

Αυτοί που παλεύουν να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους;

Τι φταίνει που αναγκάζονται, αντί να αποκτούν σχολεία, νοσοκομεία, βιβλιοθήκες, θέατρα, να σπαταλάνε τα λιγοστά χρήματά τους για σιδηρικά που τόσο γρήγορα αχρηστεύονται;

Οι πολεμικές συγκρούσεις θα προκαλούνται και θα εντείνονται, προπάντων θα διαρκούν, όταν και όσο το απαιτούν τα συμφέροντα των πολεμικών βιομηχανιών που απλώθηκαν και μεγάλωσαν.

A3. (μονάδες 25)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Θετικά αξιολογούνται:

- Ένας πετυχημένος, περιεκτικός και ελκυστικός τίτλος.
- Αφόρμηση από την επικαιρότητα στον πρόλογο.
- Η κατάλληλη τεκμηρίωση.
- Κυριαρχία της αναφορικής γλωσσικής λειτουργίας.

Αρνητικά αξιολογούνται:

- Η απουσία τίτλου ή ένας μακροσκελής ή ασαφής τίτλος.
- Ένας γενικόλογος πρόλογος.
- Η πληθώρα παραδειγμάτων και η έλλειψη τεκμηρίωσης.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Ο/Η μαθητής/-τρια αναμένεται να διατυπώσει ελεύθερα, αλλά τεκμηριωμένα, τη συμφωνία ή τη διαφωνία του με τη διατύπωση που παρατίθεται στο κείμενο.

Πιθανοί τρόποι παγίωσης της ειρήνης:

- απαγόρευση των εξοπλισμών με πυρηνικά (ιδανικά και με συμβατικά) όπλα
- ενεργοποίηση των ανθρωπιστικών και φιλειρηνικών κινημάτων
- προώθηση διεθνών συνεργασιών σε πολιτιστικό επίπεδο για την προάσπιση της ειρήνης
- ανάληψη των ευθυνών που τους αναλογούν από φορείς υψηλού κύρους, όπως ο ΟΗΕ, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης κ.λπ.
- ανθρωπιστική παιδεία για την κατανόηση και ανάδειξη των αγαθών της ειρήνης
- συνειδητοποίηση των λαών ότι πρέπει να υποστηρίζουν ηγέτες που τάσσονται κατά του πολέμου και διασφαλίζουν την ειρήνη
- ανάληψη πρωτοβουλιών εκ μέρους της επιστημονικής κοινότητας και των διανοουμένων προκειμένου να μην εξυπηρετούν τα πολεμικά συμφέροντα

B1. (μονάδες 15)

α) 1. Σωστό → Άνοιξη θα 'ταν πια του 1942

2. Λάθος → Η γιαγιά έκανε να προσπεράσει, αφέθηκε όμως τελικά να την τραβήξω από το χέρι -εγώ και η παιδική μου περιέργεια-

3. Λάθος → Η όψη τους δε θα μου φύγει στην αιωνιότητα.

4. Λάθος → Έκλεβαν για ένα ξεροκόμματο τις περιουσίες των ανθρώπων... Τους έπιασαν και τους τιμώρησαν...

β)

- Γιαγιά: βλέπει πολύ κόσμο μαζεμένο και είναι υποψιασμένη ότι μπορεί να έχει συμβεί κάτι δυσάρεστο στην πλατεία και προτιμά να προστατεύσει τη μικρή της εγγονή από αυτό· δεν θέλει να πάνε μαζί προς τα εκεί, αλλά, καθώς εκείνη επιμένει, ενδίδει, για να μην την κακοκαρδίσει· όταν διαπιστώνει ότι έχουν κρεμάσει δύο μαυραγορίτες στην πλατεία, μένει άναυδη, αλλά προσπαθεί να βρει ξανά την ψυχραιμία της και με ειλικρίνεια εξηγεί στο παιδί την αλήθεια για το γεγονός.

- Εγγονή: παρορμητική και περίεργη, λόγω της παιδικής της ηλικίας, παρασύρει τη γιαγιά της στην πλατεία, για να εξακριβώσει τον λόγο της κοσμοσυρροής, αλλά δεν είναι έτοιμη για το τρομακτικό θέαμα που αντικρίζει, εξ ου και αυτό τη σημαδεύει με την αγριότητα και

τη βία που κρύβει· έρχεται σ' επαφή με το σκληρό πρόσωπο του πολέμου σε πολύ πρώιμη ηλικία.

B2. (μονάδες 10)

α)

Ο τύπος του αφηγητή στο κείμενο είναι:

ii) πρωταγωνιστής → επιστρέφοντας με τη γιαγιά μου από τα Λουτρά, δηλαδή το χαμάμ, το οποίο επισκεπτόμασταν κάθε Σάββατο, τηρώντας τη μικρασιατική συνήθεια- είδαμε πλήθος μαζεμένο στην πλατεία - Η όψη τους δε θα μου φύγει στην αιωνιότητα. - τη ρώταγα

iii) πρωτοπρόσωπος → εγώ και η παιδική μου περιέργεια - τη ρώταγα - τον ήξερα - ο μπαμπάς της φίλης μου

- οπτική γωνία της αφήγησης:

εσωτερική οπτική γωνία της αφήγησης, γιατί η αφηγήτρια – ηρωίδα παρουσιάζει τα γεγονότα υποκειμενικά, όπως η ίδια τα βιώνει και τα αντιλαμβάνεται.

β)

- «αφέθηκε όμως τελικά να την τραβήξω από το χέρι -εγώ και η παιδική μου περιέργεια-»: προσωποποίηση της παιδικής περιέργειας → προσδίδεται δυναμισμός στην αφήγηση και αποδίδεται με ένταση η αιτία που κατήυθνε την ηρωίδα προς την πλατεία
- «Από δυο δέντρα, αριστερά και δεξιά στο σιντριβάνι, κρέμονταν δύο κύριοι.»: οπτική εικόνα → περιγράφει το θέαμα που αντίκρισαν στην πλατεία οι ηρωίδες του αποσπάσματος, για να καταλάβει και ο αναγνώστης τι συνέβη
- «... θολά σαν του μπαγιατίκου ψαριού»: παρομοίωση→ προσδίδει παραστατικότητα στην περιγραφή
- «Τι γράφουν; Τι γράφουν; Τι γράφουν;»: επανάληψη→ τονίζεται emphaticά η αγωνία και η περιέργεια της ηρωίδας να μάθει γιατί συνέβη αυτό το αποτρόπαιο έγκλημα
- «Η γιαγιά μου είχε κερώσει.»: μεταφορά → αποδίδει γλαφυρά τη συναισθηματική αντίδραση της γιαγιάς.

B3. (μονάδες 25)

1ο ερώτημα: συναισθήματα ηρωίδας:

- τρόμος και δέος μπροστά στο θέαμα των δολοφονημένων αντρών

- προβληματισμός γιατί ένας από αυτούς ήταν ο πατέρας φίλης της
- λόγω της παιδικής της ηλικίας είναι προφανές ότι είναι συγκλονισμένη

2ο ερώτημα: λόγοι επιβολής σκληρής τιμωρίας:

- οι συνθήκες ζωής των Ελλήνων στη διάρκεια της κατοχής ήταν πολύ δύσκολες, λόγω της φτώχειας και της πείνας που τους είχε επιβληθεί από τους κατακτητές, οι οποίοι είχαν επιτάξει όλα τα υλικά αγαθά, κυρίως στις μεγαλουπόλεις
- πολλοί Έλληνες συνεργάζονταν με τον κατακτητή και εξασφάλιζαν τρόφιμα και άλλα υλικά αγαθά, για να τα πουλήσουν σε πολύ υψηλές τιμές στη συνέχεια και να πλουτίσουν· ήταν οι λεγόμενοι μαυραγορίτες
- αγανακτισμένοι οι υπόλοιποι πολίτες που υπέφεραν από την αναληψία των κατακτητών και την αισχροκέρδεια των μαυραγοριτών συχνά προέβαιναν σε τιμωρητικές πράξεις εναντίον των μαυραγοριτών, για λόγους εκδίκησης και παραδειγματισμού, ως μια μορφή αντίστασης στις δυνάμεις κατοχής και στους συνεργάτες τους.

Ως προς το δεύτερο ερώτημα, η εκφώνηση απαιτεί και την καταγραφή προσωπικών κρίσεων, αρκεί να είναι ολοκληρωμένη η παρουσίαση εκφραστικά και νοηματικά.